

Информационно писмо Екологично земеделие Централна и Източна Европа

NR 26

ЮЛИ 2010

Avalon

Avalon
Ние съдействаме за
трайно развитие в
екологично чувствителни
селскостопански региони

Phone:
+31 (0)515 331955
Fax:
+31 (0)515 331980
office@avalon.nl
www.avalon.nl

EkoConnect

Интернационален център
за екологично земеделие
в Средна и Източна
Европа

Phone:
+49 (0) 351-20 66 172
Fax:
+49 (0) 351-20 66 174
info@ekoconnect.org
www.ekoconnect.org

Драги читатели,

В нашия последен бюлетин се опитахме да Ви убедим да участвате в усилията за забрана на ГМО в Европа. Кампанията, иницирана от акционната група Avaaz има за цел да събере 1 милион подписи за петиция против ГМО в хранителните продукти. Тази инициатива се оказа успешна, защото до сега повече от 600 000 души я подкрепиха с подписа си. Ако все още не сте се включили в кампанията, можете да го направите сега:

https://secure.aveez.org/en/eu_health_and_biodiversity/?fp

В това издание на информационния бюлетин ще ви разкажем за един инспириращ успех в борбата против ГМО: България е пример за това, какво може да се постигне с общи действия и акции. Ще прочетете и за растежа на екологичния сектор в Словакия, където числото на екологичните предприятия расте от скоро с главомайваща бързина и екологичният пазар съдържа потенциал и за по-нататъшен растеж.

За много от потребителите в Средна Европа въпросите за защита на климата, честността и регионалността в бизнеса стават все по-важни. За тях вече не е достатъчно да купуват само екологични продукти. Те се интересуват и от продукти, които оставят слаб CO₂-отпечатък.

По тази тема ще прочетете повече в нашата първа статия.

Една друга интересна инициатива в екологичното селско стопанство е идеята - „Набери си сам зеленчук“. В нашата статия описваме как хората в Германия и Австрия могат да вземат под наем малки парцели от различни екологични предприятия, намиращи се близо до градовете, за да се снабдяват постоянно с пресни екологични зеленчуци с най-високо качество.

Ние сме щастливи да Ви съобщим, че Форумата Organic Marketing, който се състоя в началото на май във Варшава, отново привлече участници от почти 30 страни. С това той предизвика още по-голям икономически и политически интерес.

Желаем ви приятно четене!

Кристоф Арндт, Катя Бикова и Линда Хьойсман

Превод: Ралица Цюриакс

Съдържание:

1. Опазване на климата, справедливост и честност и регионалност в търговията
2. Самостоятелно бране - свежи био-зеленчуци през целия сезон
3. Словакия: броят на биопредприятията се увеличава взривообразно
4. България: Забрана на ГМО за следващите пет години
5. Търсене и предлагане
6. Събития 2010

1. Опазване на климата, справедливост и честност и регионалност в търговията: Влияят ли те върху пласмента на екологичните продукти?

Екологичните продукти по правило са по-добри. До този резултат може да се стигне след един преглед на 52 продуктни проби от 2002 до 2010 / фондация Warentest, 2010/.

75% от тестваните екологични продукти са без остатъци от пестициди, докато същото важи само за 15% от конвенционалните. Екологичните продукти се различават и по вкус, тъй като са натурални и не съдържат примеси. За това и потребителите са готови да плащат повече за тях. Дали потребителите тогава автоматично хонорират и ценности като климатичност, честна и справедлива търговия, регионалност на продуктите?

Снимка: EkoConnect e.V.

По принцип екологичното селско стопанство е по-добро за климата както наскоро обяви ФАО. Положително на климата въздейства преди всичко по-малкото изразходване на енергия, най-вече заради липсата на енергийно обременени минерални азотни торове. Друга положителна точка е натрупването на въглерод в хумуса. Но ако суровините или готовите продукти се транспортират от далечни страни с камиони или дори самолет, изхвърлянето на CO₂ / така нареченият CO₂ – отпечатък/ за производството на екологични продукти се увеличава значително. Пресни, слабо преработени продукти от региона, които отговарят на сезона, оставят много по-слаб CO₂-отпечатък от преработени готови продукти като замразени пържени картофи. Въпросите за опазване на климата, честната и справедлива търговия и регионалността на продуктите придобиват за потребителите все по-голямо значение и за много от тях е ясно, че екологичните продукти не са автоматично положителни за климата, не винаги се основават на справедливи партньорства и не идват задължително от – често ощетените – местни производители.

За това търговците и различните земеделски сдружения реагираха, за да отговорят на нарастващия интерес на потребителите към допълнителната полза от купуването на екологични продукти за околната среда и обществото. Освен това става въпрос и за отличително качество, с което определеният продукт да се открий от масата на екологичните продукти. Потребителите не искат просто да купуват само „здравословни“ продукти, но и такива, които да са произведени честно – fair спрямо човека и околния свят. При това в центъра на вниманието застава все повече „лоялната“, честна и справедлива търговия в собствената страна или в другите индустриални държави: Местният земеделец получава ли справедливо заплащане? Създава ли места за работа със социална застраховка в региона? Разрешават ли търговските отношения за всички участници по веригата дългосрочно планиране?

Така например сдружението Naturland предлага от февруари 2010 като първо екологично сдружение в Германия една „лоялна сертификация“, която отговаря не само на екологичните изисквания, но обхваща и директивите на честната и справедлива търговия.

Членовете и партньорите на Naturland в Германия и по света могат да хвалят продуктите си, че са честно /fair/ произведени. Друга инициатива е създаването на общността „Честно и регионално“ под егидата на съюза Demeter Berlin-Brandenburg. Членовете на тази общност се задължават да спазват социалните стандарти и най-малко 80% от суровините им да са от региона. Трети пример е сдружението BioFairVerein, в което много предприятия, производители на екологични хранителни продукти, се обединяват в кампанията „Най-доброто екологично – честно произведено за всички“. Те предлагат млечни продукти, месо, хляб, яйца, зеленчуци, плодове и сух сортимент.

В едно изследване вкуса на потребителите през пролетта на 2009 44% от запитаните заявяват, че купуват честно изтъргувани продукти. Те са заплатили за тях 2008 около 266 милиона евро – 38% процента в повече от 2007. Това показва, че потребителят отдава все по-голямо значение при вземане на решение за купуване на въпросите, свързани със справедливото стопанисване и с влиянието върху околната среда.

Повече информация:

www.naturland.de/fairzertifizierung.html, www.fair-regional.de; www.biofairverein.de

Автор: Кристоф Арнд, EkoConnect e.V.

Превод: Ралица Цюриакс

* * * * *

2. Самостоятелно бране - свежи био-зеленчуци през целия сезон

"Самостоятелно бране" – така гласи офертата на няколко близки до града био-дворове, която позволява на клиентите да поградинарстват на собствени парцели. Освен удоволствието от пресни, лично произведени зеленчуци тя дава възможност за разнообразяване на ежедневието и отдиш сред природата. Най-вече за децата е интересно да наблюдават растежа и развитието на растенията и придобият първи познания по екоземеделие.

Снимка: Information Point Austria

Доверие е добре, проверка - още по-добре: хубаво е да знаем, откъде идва храната ни, но кой ли има възможността да си направи семейна градина, че и да я стопанисва биологично? Идеята за самостоятелно бране на био-зеленчуци идва първоначално от Австрия. Предварително подготвени зеленчукови лехи с различни видове зеленчуци, подправки и цветя могат да бъдат взети под аренда от май до ноември срещу еднократно заплащане. През пролетта арендодателят засажда различни зеленчуци в дълги редове и ги разпределя напредно. Така всеки зеленчуков парцел предлага разнообразие от зеленчукови видове, които могат да бъдат брани от клиента през целия сезон. Потребителите се задължават с договор да стопанисват парцелите изцяло екологично, т.е. без да употребяват синтетични торове или химикали и да не оставят лехата неоплевена. Евентуални следващи разсади и посеви също трябва да произлизат от екологично земеделие, за да не застрашат екологичната сертификация на парцелите. Арендодателите на зеленчуковите парцели предоставят градинските съоръжения, водата за напояване и професионалната консултация (напр. "Вредител на месеца" или съвети за приготвяне). В средата на ноември обраното парче земя се връща на арендодателя за следващата обработка.

По изчисления на университета в Касел един парцел от 85 m², засаден с 20-25 вида зеленчуци, може изцяло да задоволи потребностите от зеленчуци на едно четиричленно семейство през целия сезон. От допълнителна полза за арендаторите е семейното и групово мероприятие на чист въздух, което лесно може да се комбинира с пикник на село. От допълнителна полза за земеделците е, че по този начин много добре се печелят клиенти за директната продажба на други селскостопански продукти (мляко, яйца, месо).

В Австрия и Германия този модел на самостоятелно бране на зеленчуци вече намира добро приложение в покрайнините на големите градове. Целевата група са предимно семейства, често живеещи в близост до нивите. Рекламата за привличане на клиенти тече по местните вестници, телевизията, радиото и обществените мероприятия. Така например карнавалът в Кьолн беше превъзходен повод за рекламна акция на екопроизводителите на зеленчуци. По време на едно шествие там вместо бонбони се раздаваха посевни картофи с рекламни послания. Важен е и добрият и привлекателен уеб сайт.

Повече информация (на немски език) ще намерите на:

www.selbsternte.at, www.wiz.uni-kassel.de/dfh/selbsternte/weitere_standorte.html

EkoConnect организира в Дрезден от 11.16. октомври 2010г. семинар на теми: самостоятелно бране на зеленчуци, доставка по домовете на биопродукти и директна продажба в екоземеделието. Регистрацията е възможна от юли на страницата на EkoConnect. Лице за контакти: Инка Заксе (inka.sachse@ekoconnect.org)

Автор: Инка Заксе, EkoConnect e.V.

Превод: Галина Димитрова

3. Словакия: броят на биопредприятията се увеличава взривообразно

Екоземеделието в Словакия все още е силно ориентирано към износ. Повечето предприятия са доста големи (над 600 ха през 1990те), въпреки това в момента броят на биопредприятията расте взривообразно (средно с 30% годишно от 2004г. насам) благодарение най-вече на малките предприятия, които се създават в планинските региони. Въпреки че недостигът на възможности за преработка вътре в страната все още представлява препятствие за словашкия био-сектор, броят на преработваните стоки там расте.

Copyright © 2010, Búšľak Oil s.r.o.

Развитието на екологичното земеделие в Словакия започна през 1991г. с една група от 37 големи предприятия, които се преориентираха едновременно. Следващата голяма вълна беше в края на 1990те години, когато екоплощите нараснаха на 50 000 (1998г.), стопанисвани от около 80 предприятия. След присъединяването към ЕС екологично обработваните площи нараснаха за няколко години до 144 219 ха през 2009г., което отговаря на 7,5% от аграрната и 3,4% от орната площ (Naturalis, 2009г.). След 2004г. броят на биопредприятията в Словакия (463) нарасна взривообразно. Нови биопредприятия бяха основани предимно в планинската източна половина на Словакия. Много от тях отглеждат добитък и между 2003 и 2008г. броят на био-кравите нарастваше с 50% годишно. Днес вече 68% от екопредприятията отглеждат биосертифицирани животни. Докато в средата на 1990те средният размер на предприятията още надвишаваше 600 ха, то през 2009г. той спадна на 315 ха (от тях 100 ха орна земя).

Най-големите екологични предприятия притежават хиляди хектари земя и произвеждат предимно пшеница, царевица, ечемик (включително малцов ечемик) и слънчогледово олио. В градинарството важно място заемат билките (напр. маточина, лайка, мента), както и аспержите и други зеленчуци, отглеждани за детски храни.

В началото екологичното земеделие на Словакия беше ориентирано предимно към експорт. Зърно, бобови и лечебни растения се изнасяха в непреработен вид в страните от ЕС и Швейцария. Днес средно голямата биофабрика за олио Búšľak (виж снимката) произвежда олио от слънчоглед и рапица. Лекарствените растения и подправките също вече не се изнасят непреработени като суровина, а в пакетчета за чай или под формата на етерични масла. Въпреки това експортът на аграрни суровини все още е важен двигател за развитието на био-бранша. Словакия е предпочитана от биопреработвателите в Европа, защото поради преобладаващите големи ферми там се произвеждат много хомогенни количества суровини. Тъй като в страната има само една оторизирана контролна служба (Naturalis), системата за екосертифициране е прозрачна. Кратките транспортни разстояния до най-важните биопазари на Европа са още едно предимство за страната.

Биосекторът на Словакия все още разполага с достатъчно потенциал за развитие. Според словашката агенция за Екологично земеделие ÚKSÚP едва 23% от биопродукцията отива на пазара (останалата се употребява за фураж.) Почти половината от тези 23% се продава по конвенционалния път. Вътрешното търсене на екологични храни в момента расте, а същевременно словашкото биомляко все още се бутилира в чужбина и се импортира обратно в страната. Все пак словашките биопреработватели вече произвеждат различни макаронени и млечни изделия и може да се очаква, че именно млекопреработването от семейни предприятия в планинските ферми ще се развие във важен пазарен сегмент.

Автори: Бианка Лизке, Кристоф Арндт, EkoConnect

Превод: Галина Димитрова

4. България: Забрана на ГМО за следващите пет години

Без България официално да се е обявила за свободна от ГМО зона, което според правният регламент на Европейския Съюз е невъзможно, новите правила в българския закон за ГМО практически са равни на една ГМО-забрана: в следващите години в България няма да има място за ГМО.

Снимка: Krassimir Yuskesseliev

През февруари 2010 комисията по опазване на околния свят и водите на българския парламент се споразумя за една петгодишна забрана на генетично модифицирани организми /ГМО/ . Забраната дойде в резултат на една протестна вълна в пет големи града на страната — София, Русе, Варна, Пловдив и Велико Търново. Бяха събрани повече от 15.000 подписа, които подпомагаха петицията „ За една свободна от ГМО България“ и други 5000 подписа , които изискваха забраната на генно модифицираната царевица МОН810. Премиерът Бойко Борисов получи 2000 нарисувани от деца пощенски картички с един апел, да се запази България незамърсена от ГМО.

Според намиращия се в София Национален Център за Социологическо Проучване едно голямо мнозинство от българите /97%/ намира, че ГМО не трябва да бъдат прилагани в селскостопанското производство. Като реакция спрямо общественото мнение българският парламент прие на 18 март едно изостряне на закона, което ефикасно ограничава засаждането на генетично модифицирани култури за научни и селскостопански цели.

Законът изисква разстояние от най-малко 30 км между ГМО-полета и защитените в рамките на проекта Natura 2000 или друг еко-парк площи.Тъй като България е сравнително малка страна и мрежата от природни паркове покрива почти една трета от държавната земя, се оказва, че разстоянието от 30 километра между посетите с ГМО участъците и ГМО чистите полета в защитените области практически е невъзможно да се спази. Това означава, че засаждането на ГМО в България е на практика невъзможно.

Освен това се изрече и категорична забрана за въвеждането на генетично модифицирани варианти на шест растителни вида, които са от стратегическо значение за селското стопанство на България — това са пшеница, плодове, зеленчуци, рози, тютюн и памук.

Промените в закона забраняват и ГМО-сортове, които са вече допуснати от Европейската Комисия като генетично модифицираните картофи „Amflora“ на BASF и три типа генетично модифицирана царевица на фирмата Monsanto. Освен това бяха увеличени и глобите до един милион лева / 511.325 EUR/ при нарушение на указанията за ГМО на Европейската Общност.

Противниците на генетичната техника се показаха доволни с изострянето на закона.

Милен Стоянов от българския съюз Bioproducts каза: „България се ангажира през 2013 година 8 % от селскостопанските ѝ площи да са екологично обработвани“ . За сега същите обхващат само 0,16% . Но перспективите са добри: Българският опозиционен депутат Лютви Местан атестира на България, че 70% от аграрната ѝ площ е подходяща за екологичното селско стопанство.

Автор: Катя Бикова, ЕкоConnect e.V.

Превод: Ралица Цюриакс

6. Събития 2010:

Дата	Събитие	Място	Тема	Връзка/Контакт
12.07.- 16.07.	Екологично чистите картофи – перспективи за Източна Европа	Латвия	Семинар на руски език за едрите предприятия за преустройство към биологично чисто отглеждане на картофи: положение на пазара, техника за производство, техника за опаковане.	www.ekoconnect.org
17.07.- 18.07.	Oekologika	Блаубойрен, Германия	Специализирано и потребителско изложение за био-продукти, здравеопазване, хранене, защита на околната среда, чисти енергийни решения, ефикасно управление на околната среда и нашето бъдеще	www.oekologika.com
17.07.- 18.07.	4 Европейски семинар за аграрно и биологич но разнообразие и за пазване на срещта 2010	Дворец Кривен, Берлин, Германия	„Аграрното и биологично разнообразие – решаваща част от биологичния обрат”	www.wildpferdgehege-liebethal.de
06.09.- 19.09.	Лятна академия по екологично животновъдство	Дрезден Германия	Кооперативен проект за студенти по селско стопанство от Средна и Източна Европа	www.ekoconnect.org
16.09 – 18.09	GMO-Free Europe 2010	Brussels and Ghent, Belgium	At the session in the European Parliament demands to the public and to institutions in Brussels will be presented. For two days there will be retreat to Ghent for exchanging experiences, ideas and strategies, for discussing the challenges ahead and for preparing joint activities on GMOs as well as related issues.	www.gmo-free-regions.org/gmo-free-conference-2010.html
17.09 - 18.09	Трета международна конференция	Астана, Казахстан	Био-индустрията в Средно- и Източноевропейските, както и в Централно-азиатските страни	www.conference.organic-center.kz
11.10.- 16.10.	Семинар директна разпродажба и собственоръчно бране на зеленчуковата реколта	Дрезден Германия	Семинар по темите: собственоръчно бране на зеленчуковата реколта, абонамент на кошници с хранителни продукти и директна разпродажба в екологичното селско стопанство	www.ekoconnect.org
15.10- 17.10	Natura Food 2010	Лодц, Полша	Тя се придружава от конференции, презентации, семинари, контактна борса B2B, кулинарни демонстрации и различни съревнования	www.naturafood.pl

5. Търсене и предлагане:

- Нашите информационни бюлетини достигат до повече от 700 читатели, защото много преводачи-доброволци не щадят силите си. За да засилим нашият колектив търсим преводачи- доброволци, които да превеждат от немски/английски на български. Моля при интерес пишете на: redaktion@ekoconnect.org

Превод: Анелия Парапанова

* * * * *

Хареса ли Ви информационният ни бюлетин? Тогава ще се радваме, ако го препоръчате на заинтересовани Ваши колеги и познати. За коментари, критики, идеи и подобрения изпратете е-Mail на адрес: Linda.huisman@avalon.nl Ако сте получили информационния ни бюлетин чрез препратка и искате от сега нататък да го получавате лично, Ви молим да ни напишете имейл с текст „Subscribe EkoConnect Infobrief“ на електронен адрес redaktion@ekoconnect.org.

Ако за в бъдеще не искате вече да получавате бюлетина ни, моля да ни напишете имейл с текст „Unsubscribe EkoConnect Infobrief“.

С уважение

Редакторите на информационния бюлетин

Avalon е международна не-профит-организация в Холандия и активно насърчава екологичното земеделие. Avalon подпомага селските общини в средно- и източноевропейските региони и освен това се стреми към изграждането на едно устойчиво селскостопанско общество. По този начин помагаме на природата и околната среда, на социалните условия и местното стопанство - винаги в тясно съдействие с местни организации като например общините, земеделците, властите и т.н.

Мрежа Avalon

Една от най-важните ни цели е да сближим организации, правителства, университети и експерти чрез информирани и дискусии за екологичното земеделие и опазването на околната среда. Знание и изграждането на капацитети, а и веригата и развитието на пазара играят важна роля в програмите относно политиката на земеделието и околната среда. Мероприятията обхващат семинари, обучения за предприятията-модели, от които ще учат други, изграждане на институции и проекти за укрепяне.

Членство

Искате да станете член в мрежата? Моля, попълнете формуляра за регистрация на нашия уебсайт ([www.avalon.nl / Netz](http://www.avalon.nl/Netz)). Вече сте член? Тогава поканете колеги, приятели или други заинтересовани да станат член на мрежата.

EkoConnect е не-профит-организация със седалище в Германия и насърчава обмена на информации, знание и опит в областта на екологичното земеделие. Организацията служи като мрежа за хора и организации, ангажиращи се в био-сектора в Западна и Източна Европа, в която те да се срещат и да съдействат едни с други.

Основната цел е подпомагане на мероприятия за устойчиво развитие на екологичното земеделие в Средна и Източна Европа, обединяване на активисти и повишаване на разположливостта на екологично произведени хранителни стоки. За целта EkoConnect функционира като информационен център, насърчава възможности за запознаване, обмен на опит и тренинзи и подпомага частни и обществени институции при изграждането на структури на екологичното земеделие. Подкрепа при това EkoConnect получава от борд от експерти, които го съветват при елементарни и стратегически въпроси.

Членство

Членове на EkoConnect са експерти и организации от цяла Европа с дългогодишен опит в прилагането на екологични земеделски структури, а и други, които не са експерти, но се интересуват от философията зад био-идеята или искат да я насърчават. Вие може да помогнете, да насърчавате работата ни, като станете „подпомагащ член“ или „редовен член“. Моля, попълнете формуляра за регистрация на уебсайта ни (<http://www.ekoconnect.org/membership.html>). Вече сте член? Тогава поканете колеги, приятели или други заинтересовани да станат член на EkoConnect.

Превод: Паул Шмиц